

שיתופי פעולה, סודיות וחסיון באימון

אביבה באומל

שיתופי פעולה בין מאמן לבין פסיכולוג או רופא?

לאחרונה פנה אל"י מאמן מתבגרים להתייעצות בנושאים אתיים וסיפר בסיפוק רב על שיתוף פעולה בינו לבין פסיכולוג שטיפל בעבר בלקוח שלו, כיום נער בן 17. לדברי המאמן, שיתוף הפעולה התאפשר לאחר שהנער גילה לו שהיה בטיפול ממושך אצל אותו פסיכולוג ושיתף אותו במידע מתוך הטיפול. גילוי זה הביא לכך שהמאמן והפסיכולוג קיימו ביניהם תקשורת ישירה במהלכה העביר הפסיכולוג למאמן מידע מתוך הטיפול ולהיפך – המאמן העביר לפסיכולוג מידע מתוך האימון, הכול באישור ובהסכמה מראש של הנער ושל הוריו.

האם המתאמן עלול להיפגע משיתוף הפעולה?

ככל איש מקצוע סביר וזהיר, חובה לבדוק, אם לצד היתרונות הברורים, קיימת אפשרות שהלקוח ייפגע כתוצאה משיתוף פעולה עם גורם מקצועי נוסף. על פניו – זהו מצב מבורך: שיתוף פעולה כזה בין מאמנים לבין פסיכולוגים עשוי להיות חיוני ולהניב תוצאות טובות עבור הלקוח. שיתופי פעולה כאלה עדיין אינם עניין שבשגרה, אך הם בעלי פוטנציאל גדול משום שעולם האימון משופע במצבים שבהם המתאמן עובר, במקביל לתהליך האימון, תהליך מקצועי אחר או שעבר תהליך כזה לפני שהתחיל את תהליך האימון. לדוגמה: רופאים ופסיכולוגים שמפנים מתבגרים לאימון להפרעות קשב או לכישורים חברתיים או מאמנים שמפנים את המתאמנים שלהם לטיפול רפואי או פסיכולוגי. בדרך כלל, הפניות אלו מתאפיינות בהעברה מצד לצד של מידע אודות המתבגר, בין אם באמצעות המתבגר עצמו ובין אם ישירות בין המאמן לבין הרופא או הפסיכולוג.

איך נפגעות זכויות המתאמן?

כאשר מתבצעת העברת מידע רפואי או טיפולי אל המרחב האימוני, עלולה להתחולל פגיעה סמויה בזכויות המתאמן **כמטופל או כחולה**. במילים אחרות: כאשר מתאמן מספר למאמן על טיפול רפואי או פסיכולוגי שעבר ומשתף אותו במידע מתוך הטיפול, או כאשר הרופא או הפסיכולוג משתפים את המאמן במידע רפואי או טיפולי, קיימת הסתברות גבוהה שהשיתוף במידע יפגע בזכויות הלקוח **כמטופל או כחולה**.

הסיבה לפגיעה נעוצה בכך שהחוק העניק לחולים ולמטופלים את "הזכות לחיסיון" – הגנה מיוחדת שמתקיימת במערכות היחסים בינם לבין הרופאים או הפסיכולוגים המוגדרות בחוק כ"חסינות". לעומתם, מתאמנים, בוגרים או קטינים, אינם זכאים לחיסיון במערכת היחסים שלהם עם המאמנים ולפיכך מערכות יחסים אלו אינן חסויות.

מה ההבדל בין חיסיון לסודיות?

רבים משתמשים בטעות במונח "חיסיון" או "מידע חסוי" כמילה נרדפת לסודיות או למידע סודי. שני המושגים אמנם עוסקים במידע, אבל כל אחד מהם מספק הגנה שונה לגמרי:

- **הזכות לסודיות** מוענקת ללקוח מכוח כללי האתיקה המקצועית ו/או מכוח החוק ו/או מכוח חוזה, ומטרתה למנוע פרסום בציבור של מידע שחשף הלקוח ולהגן עליו בכל מצב. חובת הסודיות חלה על בעלי מקצועות רבים: מאמנים, רופאים, פסיכולוגים, עובדים סוציאליים, מטפלים, יועצים, עו"ד, רו"ח ועוד.
- **הזכות לחיסיון** מוענקת ללקוח רק מכוח חוק או פסיקה של בימ"ש והיא פוטרת אותו מהחובה שהחוק מטיל עליו לגלות מידע טיפולי או רפואי במסגרת חקירה או במסגרת מתן עדות בבימ"ש.

מה מאפיין את הזכות לחיסיון?

הזכות לחיסיון הוענקה בחוק למספר מצומצם של מערכות יחסים, לדוגמה: רופא-חולה, פסיכולוג-מטופל או עובד סוציאלי-מטופל. המיוחד בזכות לחיסיון הוא שהיא אישית ושהיא מתקיימת רק בין הלקוח לבין איש המקצוע שלו (וכול מי שפועל בשירותו של איש המקצוע). לכן, כל עוד המידע שנחשף בטיפול נשאר בין הלקוח לבין הרופא או הפסיכולוג, הזכות לחיסיון נשמרת ומאפשרת ללקוח, במידת הצורך, להתנגד לחשיפת המידע הטיפולי אודותיו. אבל, אם יגיע מידע טיפולי, בדרך כלשהי, לידי אדם זר, הזכות לחיסיון תיפגע: במקרה כזה ניתן יהיה לחייב את אותו אדם זר למסור עדות על השיחה ששמע והלקוח לא יוכל למנוע זאת, משום שעניינים המכוסים ע"י חיסיון יכולים תמיד להיות מוכחים גם ע"י עדות של אחרים שאינם כפופים לחיסיון, אפילו אם הם נגנבו.

למה אין חיסיון באימון?

החוק לא העניק את הזכות לחיסיון ללקוחות בתהליכי אימון, ולפיכך **יחסי מאמן-מתאמן אינם מוגנים בחיסיון**. לכן, ניתן לכפות על מאמנים למסור מידע שחשפו המתאמנים בפניהם אם יידרשו לכך באופן רשמי. העדר חיסיון מאפיין מערכות מקצועיות נוספות כדוגמת יועצים ארגוניים, יועצי השקעות, מטפלים

האם ניתן לוותר על הזכות לחיסיון?

כן, ניתן לוותר על הזכות לחיסיון. חולה או מטופל רשאים לוותר מרצון על זכותם לחיסיון ולאפשר בכך לרופא או לפסיכולוג לחשוף את המידע הטיפולי. אבל – על הזכות לחיסיון ניתן לוותר גם באופן לא מודע כאשר התנהגות הלקוח מעידה על כך שהוא ויתר עליה, אף שלא עשה זאת מתוך הסכמה ומרצון, כפי שממחיש זאת המקרה הבא:

דילמה: אימון נער בגיל גיוס

נער בגיל גיוס גילה למאמנת שלו שהיה בטיפול פסיכיאטרי וכי מאז הוא נוטל תרופות נגד דיכאון שמשפיעות עליו לטובה. בעקבות הגילוי, נוצר קשר ישיר בין המאמנת לבין הפסיכיאטר, באישור מראש של ההורים והנער, שבמסגרתו שיתף הפסיכיאטר את המאמנת במידע מתוך הטיפול שהנער עבר. לכאורה, זהו שיתוף פעולה שעשוי לעבוד לטובת הנער ולרווחתו. אלא שלקראת הגיוס ולאור השיפור הניכר במצבו של הנער, התלבטו ההורים אם לדווח לשלטונות הצבא על הטיפול התרופתי. אם מצבו הנפשי של הנער יתדרדר עקב לחצי השירות הצבאי, הנושא יעמוד למבחן קשה: בהעדר חיסיון ביחסי מאמן-מתאמן, לא רק שהמאמנת לא תוכל לסרב לגלות מידע רפואי שנחשף בפניה, אלא שהנער – בעל החיסיון הרפואי – לא יוכל להשתמש בו כדי להתנגד למסירת העדות, כל זאת משום שהוא העביר מרצונו מידע רפואי למאמנת ופגע, במו ידיו, בזכותו לחיסיון.

אילו המאמנת הייתה נמנית עם צוות העובדים של הפסיכיאטר – החיסיון הרפואי היה חל גם עליה. אבל במקרה הזה, כמו ברבים אחרים, המאמנים אינם עובדים בשירות הפסיכולוגים או הרופאים, אינם שייכים לצוות העובדים שלהם ולפיכך, החיסיון הרפואי והפסיכולוגי לא חל עליהם. זהו המצב, נכון להיום.

סיכום

כדי לאפשר שיתופי פעולה מבורכים בין מאמנים לבין פסיכולוגים ורופאים ולהימנע מכך שתהליך האימון יפגע בזכות החיסיון, חשוב שמאמנים יבררו עם ההורים והנער/ה, לפני תחילת האימון, את מעורבותו של הנער/ה, בהווה או בעבר, בתהליך טיפולי או רפואי ויבהירו, בהסכם בכתב, את ההשלכות שעלולות להיות לחשיפת מידע טיפולי/רפואי במסגרת האימון. אם קיים חשש לפגיעה בזכות החיסיון, על המאמן לשקול מחדש האם נכון וראוי יהיה לקיים את תהליך האימון. אותו האמור נכון גם לגבי מתאמנים מבוגרים.

*המקרים הכלולים בכתבה אושרו לפרסום ופרטי הדמויות שונו מטעמי זהירות כדי למנוע אפשרות לזהותן.

עו"ד אביבה באומל, MCIL, CPCC

אימון אישי, מקצועי ותעסוקתי.

ליווי וייעוץ אתי ליחידים ולארגונים

מחברת הספר "אתיקה Coaching"

054-7674181

Avivabaumel@gmail.com

עו"ד אביבה באומל שמורות לעו"ד אביבה באומל